

אמר להו רבי יצחק: מילתא דלרביה לא סבירא ליה, אנן ניקום נעביד ליה!?

סבור דלא למישלל קרעייהו עליו.

אמר להו רבי יצחק בר אמי: חכם, כיון שחזירו פניהם מאחורי המטה — שוללין⁽³⁶⁴⁾.

כי נח נפשיה דרבה בר הונא ורב המנונא — אסקינהו להתם, לארץ ישראל.

כי מטו כאשר הגיעו למקום בו הוצרכו כה-ב

בהדי דקאים יהודה — קם בהדיה עמודא דנורא.

חזייה רב חגא, איבעית, נבהל מעמוד האש, זקפיה העמיד לארונה של רב הונא שיחצוץ בינו לבין עמוד האש, ולא יזיקנו, ונפק, אתא.

והאי דלא איענש ענש רב חגא, שהצליח להנצל מעמוד האש, הוא רק — משום דקפיה לארונה דרב הונא שיחצוץ ביניהם.

כי נח נפשיה דרב חמא סבור לאותובי ספר תורה אפורייה, לשים ספר תורה על מטתו.

שולל לאחר ז', או לאחר ל' [כקרע שעל אביו ואמו, שהרי הושוה להם לענין איסור איחוי]. עוד נחלקו הפוסקים בזמן השלילה על ס"ת שנשרף וכדומה. שדעת הטור היא, שאינו שולל עד ז'. אבל הב"י כתב, כיון שאין בזה אבילות כלל, לא שייך להצרכו שימתין ז' ימים, אלא מאחה למחרת.

ושיטת הרמב"ן הנ"ל מיוסדת על הירושלמי, ושם מבואר, שזמן השלילה על רבו תלוי הוא בזמן גמר האבילות, כלומר, שאם אנו סוברים "מקצת היום ככולו", ומתירים לו נעילת הסנדל באותו היום, כמו כן יש לו גם לשלול בו ביום, אבל אם אינו נועל הסנדל עד למחר, כמו כן אינו שולל עד למחר. ולפי זה, מאחר ונפסק להלכה שהוא מותר בנעילת הסנדל בו ביום, כמבואר ביו"ד [רמב כה], היה הדין נותן, לדעת הרמב"ן, שיהיה מותר לשלול אפילו בו ביום. [וכמו שיש להוכיח כן גם בדעת הריטב"א, שהרי הוא דן לחייב אבילות אף על חכם שאינו רבו, ואף על פי כן שוללין את קריעתו בו ביום, הרי לנו, שמועיל מקצת היום ככולו אף לענין זה]. וכמו כן נתיר לשלול בשאר קרובים, לאחר כניסת מקצת יום ז', שהרי מקצתו

שאדם הרואה כשנושאים מת, יש לו לעמוד, אבל לא מפני המת, אלא מפני המלוים [מפני שמקיימים מצוה]. והקשה הט"ז מהמבואר כאן, שעמד חזקיה לכבודו של רב הונא. ותירץ הט"ז, שדברי הירושלמי אמורים דוקא בסתם מת, אבל בחכם יש לעמוד אף מפני המת. ויעויין בנקה"כ. ובחדרי דיעה דחה ראית הט"ז, שחזקיה לא נעמד לכבודו של רב הונא, אלא שפינה לו את מקומו, ואין זה שייך כלל לנידון הירושלמי.

364. נחלקו הראשונים בדין איחוי על חכם. שלדעת הרמב"ם, אינו מאחה עד למחר. ולדעת הרמב"ן, מאחה מיד, ועל כל פנים לאחר הקבורה. ודעת הריטב"א, שמאחה לאחר ז'. עוד נחלקו הראשונים בזמן השלילה על רבו. שלדעת הרמב"ם והרמב"ן, יש לו לשלול למחרת. ונתן הרמב"ן טעם בדבר, שביום הקבורה הרי הוא מתאבל עליו, כמבואר לקמן בגמרא, ולא מצאנו מי שיהיה מותר לשלול בימי אבלו. מה שאין כן בחכם, שאינו נוהג עליו אבילות כלל. וע"ע בהערה 353. ולדעת הריטב"א אין לו לשלול למחרת. ולא פירש, אם

פתח בדברי הספד עליה, על בואם של המטות של רבה בר רב הונא ורב המנונא, החווא ינוקא, וכך אמר:

גזע ישישים [רבה בר רב הונא, שהוא מגזע חשוב, שהוא בנו של רב הונא, שהיה ראש הגולה, והוא אף עדיף מהנשיא שבארץ ישראל] עלה מבבל, ועמו עלה גם רב המנונא המכונה "ספר מלחמות", שהוא כינוי לספר תורה.

"קאת וקפורד" [ביטוי של קללה, לחורבה ולשממה, שמתהלכים שם רק קאת וקיפורד] הוכפלו במיתתם של רבה בר רב הונא ורב המנונא.

ועשה זאת הקב"ה כדי לראות להראות בשוד את השוד ושבר הבא משנער.

הראה הקב"ה, שקצף על עולמו, וחמס ממנו נפשות.

ושמח הקב"ה בהם, בנפשות שהוא חמס מעולמו והביאם אליו, כחתן השמח בכלה החדשה שלו.

כי הקב"ה שהוא רוכב ערבות, שש ושמח בכא אליו נפש של אדם שהוא נקי וצדיק.

כי נח נפשיה דרבינא, פתח עליה החווא

לעבור אנשירא על גשר צר, שאין אפשרות לשני גמלים לעבור זה לצד זה אלא רק בשורה ערפית, זה לאחר זה, קמו גמלי, נעמדו הגמלים שעליהם היו המטות, ולא רצו להמשיך בדרכם אל הגשר.

אמר להו שאל אותם החווא טייעא [סוחר ישמעאלי]: מאי האי, מה אירע לגמלים אלו שאינם ממשיכים בדרכם?

אמרו ליה: הגמלים נעצרו משום רבנן, רבה בר רב הונא ורב המנונא, הנפטרים, דקא עבדי יקרא אהדרי, שמכבדים האחד את השני להקדים ולעבור את הגשר, ומשום כך מנועים הגמלים מללכת.

מר אמר: מר נייעול ברישא, ומאידך, מר אמר: מר נייעול ברישא (*364).

אמר אותו הסוחר הישמעאלי: דינא הוא, דרבה בר הונא לייעול ברישא.

חליף עבר גמליה דרבה בר הונא ראשון.

ונענש הסוחר הישמעאלי על שביזה את רב המנונא.

ולכן: נתור נשרו ככיה לחייו ושניה ושניו דהחוא טייעא.

עד למחר, אף על פי שגם בזה אינו נוהג כלל מנהגי אבילות. ויעויין במנחת שלמה [עג], שבכל מקום שהתירו השלילה למחרת, אינו צריך להמתין ליום המחרת, אלא מיד בערב יש לו לשלול.

*364. התוספות [שבת נא] כתבו, שאף על פי שאין מכבדין בדרכים [אלא בפתח שיש בו

ככולו. אלא שכל זה הוא לדעת הרמב"ן. אבל דעת הרמב"ם היא, שאף בנשיא אינו שולל עד למחרת. אף על פי שאין נוהגין עליו אבילות כלל. [יעויין בביאור הגר"א שמ לט]. ואם כן הוא הדין אף לענין יום קבורת רבו, שאף על פי שהותרה האבילות לאחר מקצת היום, איסור השלילה לא הותר. וכמו כן נפסק בשו"ע [לט], לענין קרע על ספר תורה שנשרף, שאינו שולל

ספדנא:

אפילו עצי התמרים הניעו ראש, על צדיק שפרח כתמר.

ואילו אנו, נשים לילות כימים בהספד על רבינא שהיה משים לילות כימים, בלומדו תורה גם בלילות.

אמר ליה שאל רב אשי לבר קיפוק הספדן: **ההוא יומא שאפטר מן העולם — מאי אמרת, כיצד תספידני?**

אמר ליה, **אמינא**, אומר כך: **אם בארזים נפלה שלהבת — מה יעשו איזובי קיר?!**

אם לזיתן בחכה הועלה — **מה יעשו דגי רקק?!**

אם בנחל שוטף נפלה חכה — **מה יעשו מי גבים, המכונסים?!**

אמר ליה בר אבין הספדן לבר קיפוק הספדן: **חס ושלום ד"חכה ושלהבת" בצדיקי אמינא**, לא אמרתי זאת ביחס לצדיקים.

ומאי אמרת?

אמינא כך: **בכו לאבלים ולא לאבירה**. לפי שהיא הולכת למנוחה, ואילו אנו נשאים לאנחה.

חלש דעתיה של רב אשי עליהו, על אמירתם של שני הספדנים, שזה דימהו לשלהבת, וזה לאבידה, ועונש על שגרמו לחלישות דעתו של רב אשי **אתהפוך כרעייהו** של שני הספדנים.

וכיון שאירע להם תקלה על ידו, **ההוא יומא** שמת רב אשי — **לא אתו שני הספדנים לאספודיה!**

והיינו דאמר רב אשי: **לא בר קיפוק חליין**, ולא בר אבין חליין ליבמתו, לפי שמי שהתפכה רגלו אינו יכול לחלוץ.

רבא, כי הוה אתא לדגלת אמר ליה לבר אבין: **קום אימא מילתא**.

קאי בר אבין ואמר: **באו רוב שלישית** [עם ישראל נקרא "שלישית", ורבא חשוב כמו רוב ישראל] **במים:**

עלינו:

זכור ורחם! תעינו מאחרין כאשה הסוטה מבעלה, אל תזניחנו כאות מי מרה שבודקים בהם אשה סוטה.

[חנין יוחנן זירא אבא יעקב יוסי שמואל **חייא מנחם — סימן**].

רבי חנין חתניה דבי נשיאה הוה, **לא קא הוה ליה בני, בעא רחמי וחוה ליה**. ההוא יומא דהוה ליה בן — **נח נפשיה**.

פתח עליה **ההוא ספדנא**: שמחה לתונה נחפכה, ששון ויגון נדבקו, בעת שמחתו נאנח, בעת חנינתו לידתו של הולד, **אבד חנינו, אביו**.

אסיקו קראו ליה חנן, על שמיח.

כי נח נפשיה דרבי יוחנן פתח עליה רבי

למקום מסויים, צריך ליתן להמכובד שיעבור תחילה. ולכאורה יש להוכיח כדבריהם מכאן.

מזוזה], זהו דוקא כשנודמו שני אנשים דרך מקרה למקום אחד, אבל כששניהם הולכים יחד

יצחק בן אלעזר: קשה היום לישראל כיום בא השמש בצהריים. דכתיב [עמוס ח] "והיה ביום ההוא והבאתי השמש בצהריים".

ואמר רבי יוחנן: זה יומנו של יאשיהו.

כי נח נפשיה דרבי יוחנן יתיב רבי אמי שבעה ושלושים.

אמר רבי אבא כריה דרבי חייה בר אבא: רבי אמי דעבד — לגרמיה הוא דעבד.

דחבי אמר רבי חייה בר אבא אמר רבי יוחנן: אפילו רבו שלימדו חכמה — אינו יושב עליו אלא יום אחד.

כי נח נפשיה דרבי זירא, שנולד בכבל וגדל בארץ ישראל:

פתח עליה ההוא ספדנא: ארין שנער הרה וילדה, את רבי זירא.

ארין צבי ארין ישראל גידלה שעשויעה.

אזי נא לה אמרה רקת [טבריה] כי אבדה כלי המדתה.

כי נח נפשיה דרבי אבהו, אחיתו הורידו עמודי דקסרי מיא, דמעות.

דרבי יוסי — שפעו מרזבי דציפורי דמא (**364).

דרבי יעקב — אתחמיאו נראו כוכבי ביממא (365).

דרבי אסי — איעקרו כל אילניא.

דרבי חייה — נחיתו כיפי אבני דנורא אש מרקיעא.

דרבי מנחם ברבי סימאי — אישתעו נימוחו פרצופם של צלמנייא הצלמים, והוו למחלצייא, מעוכות, וגם הדמויות הטבועות במטבעות הכסף נעשו שטוחות.

דרבי תנחום בר חייה — איתקצצו כל אנדרטיא.

דרבי אלישיב — איתתרו נחתרו שבעין מחתרתא בנהרדעא. כי בזכותו לא היו בחייו גנבים שם.

דרב המנונא — נחיתו כיפי דברדא אבנים מרקיעא.

דרבה ורב יוסף — נשוק כיפי דפרת אהרדי.

דאבוי ורבא — נשוק כיפי כיפות הגשרים דנהר דגלת אהרדי, שנשברו ונגעו חלקי כפות הגשר זה בזה..

כי נח נפשיה דרב משרשיא — טעון דיקלי שיצי קוצים במקום תמרים.

תנו רבנן: ואלו קרעין שאין מתאחין: כח-א

הקורע על מיתת אביו, ועל אמו, ועל רבו שלימדו תורה, ועל נשיא, ועל אב בית דין.

וכן הקורע על שמועות הרעות, ועל שמיעת "ברכת" השם [בלשון סגי נהור].

וכן הקורע על [ראיית] ספר תורה שנשרף.

וכן על [ראיית] ערי יהודה, ועל המקדש, ועל

365. פירש בעץ יוסף, שכשם שאין הכוכבים נראים ביום אלא אם כן מחשיך אור היום, כך

364.**. פירשו התוספות בשם הירושלמי, שהיה בזה רמז שמסר דמו על יחוד השם.